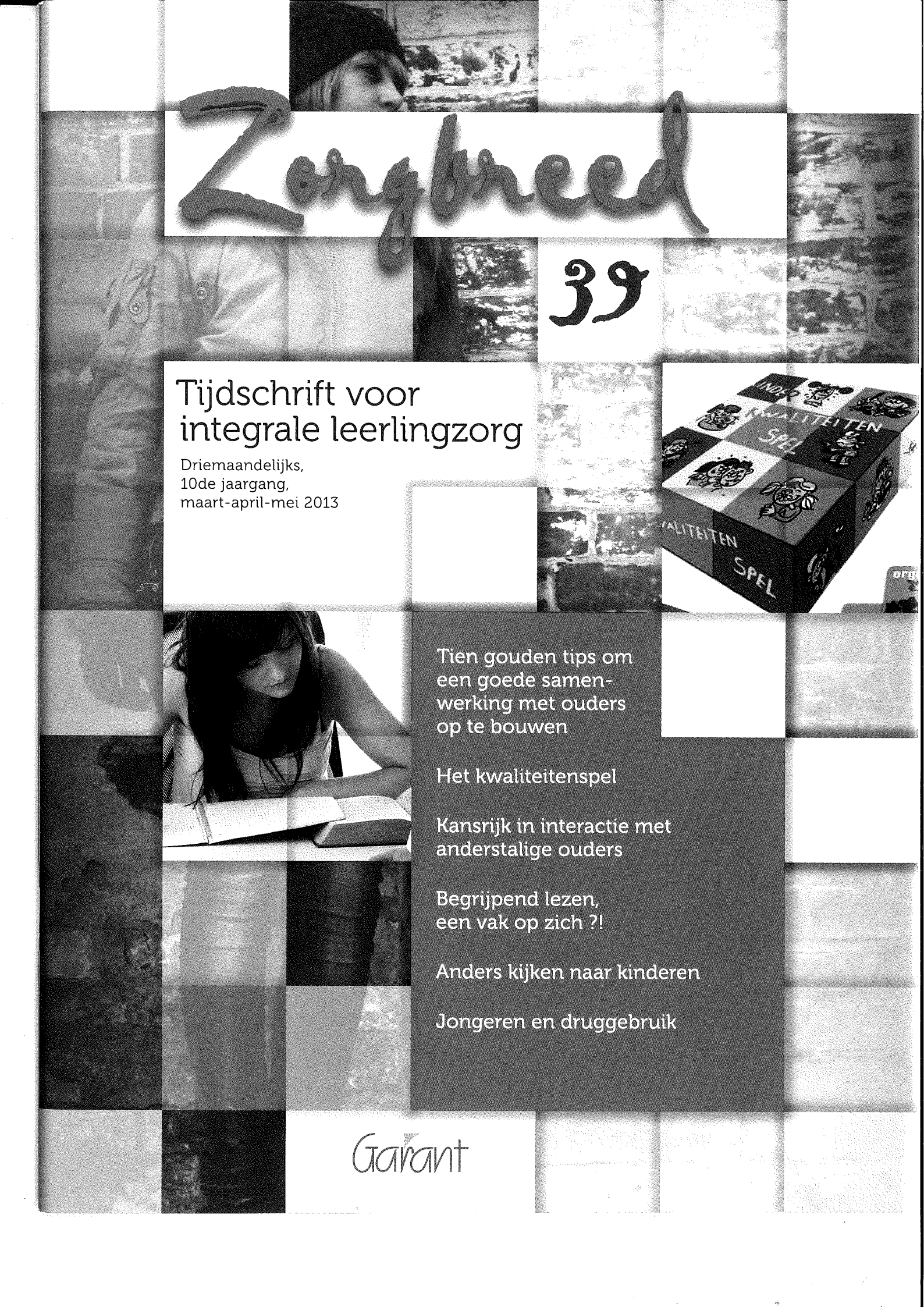

Zorgbreed

39

Tijdschrift voor integrale leerlingzorg

Driemaandelijks,
10de jaargang,
maart-april-mei 2013

Tien gouden tips om
een goede samen-
werking met ouders
op te bouwen

Het kwaliteitspel

Kansrijk in interactie met
anderstalige ouders

Begrijpend lezen,
een vak op zich ?!

Anders kijken naar kinderen

Jongeren en druggebruik

Garant

Anders kijken naar kinderen: naar een meer dynamische evaluatie van het functioneren van kinderen met een barrière bij leren en participeren

Deel 2:

Zorg realiseren met behulp van het protocol 'lezen en spellen'

De laatste jaren worden voor het onderwijs protocollen uitgewerkt die beogen de zorg voor kinderen en jongeren te verbeteren. Momenteel zijn afgewerkt en beschikbaar: een protocol rond lees- en spellingsproblemen en het vermoeden van dyslexie, een protocol voor rekenproblemen en dyscalculie, bij een vermoeden van zwakbegaafdheid en verstandelijke beperking en bij een vermoeden van hoogbegaafdheid. Deze protocollen zijn terug te vinden op de website www.prodiagnostiek.be. Momenteel wordt er nog gewerkt aan protocollen rond gedrag en emotie, bij een vermoeden van een probleem of stoornis in de motoriek en bij een vermoeden van een spraak- of taalprobleem of stoornis.

Uitgangspunten HGW:

1. onderwijsbehoeften van kinderen en ondersteuningsbehoeften van leerkrachten en ouders staan centraal;

2. transactioneel kader;
3. de leraar doet er toe;
4. positieve kenmerken;
5. constructief samenwerken;
6. doelgericht;
7. systematisch en transparant.

Deze protocollen worden opgesteld door een team van deskundigen uit het onderwijs en de CLB's van Vlaanderen. Zij gebruiken hierbij 2 belangrijke referentiekaders: de uitgangspunten van handelingsgericht samenwerken en het zorgcontinuüm.

Geleidelijk worden deze protocollen geïntroduceerd in het onderwijsveld. De 2 voorbije schooljaren kregen een groot aantal CLB-medewerkers in Vlaanderen een basisopleiding om deze protocollen te leren kennen en ermee te leren werken. Maar protocollen zijn niet enkel een zaak voor het CLB. De diagnostiek (die wel CLB-materie is) wordt geplaatst binnen een continuüm van zorg, waarvan de eerste fasen (preventieve basiszorg en verhoogde zorg) onder de verantwoordelijkheid vallen van de school. In een goed zorgbeleid toont de school hoe ze hiermee wenst om te gaan. Om een continuüm te waarborgen is het noodzakelijk dat de fasen naadloos in mekaar kunnen overgaan en zorg over de fasen heen goed wordt afgestemd. Dit is een opdracht van alle betrokkenen. Als belangrijkste betrokkenen beschouwen we het schoolteam, het zorgteam van deze school, het CLB-team en het team pedagogisch begeleiders. Om kwalitatieve zorg uit te bouwen is een goede samenwerking en afstemming tussen al deze partners noodzakelijk.

In ons CLB zetten we sterk in op een degelijke introductie van deze protocollen. We onderschrijven het protocollair werken, zeker wanneer dit goed ingebed zit in de onderwijspraktijk. Daarvoor ondersteunen we het handelingsgericht werken en gebruiken we het zorgcontinuüm als leidraad voor onze tussenkomsten en samenwerking met elke school.

Protocollen bieden houvast, zorgen voor systematiek in onze 'samen'werking. Ze plaatsen ons niet in een keurslijf, maar systematiseren onze besluitvorming en maken deze transparant, bieden procedurele richtlijnen en maken daardoor kwaliteitsverbetering mogelijk. De protocollen die reeds werden uitgewerkt zijn gebaseerd op recente wetenschappelijke kennis waar rond consensus bestaat, ze geven aan welke onderzoeksmiddelen betrouwbaar en valide zijn, geven inzicht in wat werkt of effectief is en dit op basis van gedeelde praktijkkennis.

Handelingsgerichte protocollen bieden tevens het voordeel dat in veel gevallen 'labeling' kan vermeden worden. De onderwijsbehoeften van kinderen en jongeren staan centraal, niet hun problemen of stoornissen. Binnen het onderwijsveld kan degelijke hulp geboden worden zonder dat bij de leerling een stoornis moet 'bewezen' worden. Daardoor wordt hulp veel toegankelijker, maar tegelijk wordt de kwaliteit van ons onderwijs versterkt, door een grotere klemtoon op en ondersteuning van basiszorg en verhoogde zorg.

In het Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de operationele doelstellingen van de Centra voor Leerlingenbegeleiding (2009) wordt voorzien dat bij diagnostiek gebruik dient gemaakt van vastgelegde standaarden, waar die voorhanden zijn. Het gebruik van de protocollen is dus voor de CLB's niet vrijblijvend.

Een proeftuin om het protocol 'lezen en spellen' te introduceren in basisscholen

Om deze samenwerking en afstemming in onze regio te onderbouwen, hebben wij een 'proeftuin' opgestart, meer concreet met behulp van het protocol lezen en spellen. Als CLB hebben we zeer positieve ervaringen met een 5-jarige proeftuin waarin we

het handelingsgericht samenwerken met onze basisscholen (gewoon en buitengewoon onderwijs) hebben uitgewerkt.¹ Een draaiboek hiervoor is nog steeds beschikbaar. In proeftuinen brengen we scholen (directie, zorgcoördinator, leerkrachten) en hun CLB-medewerkers samen en bespreken we hoe we inhouden en procedures willen vorm geven en samen realiseren. We beschouwen dit als schoolondersteuning, maar vooral als een efficiënte manier om samenwerking en afstemming te faciliteren. Scholen en CLB kunnen in de proeftuin ervaringen uitwisselen, maar krijgen ook impulsen om aanpassingen in hun zorgbeleid te doen. Ze worden aangesproken op hun beleidsvoerend vermogen.

In onze nieuwe proeftuin wordt verder gebouwd op de ervaring en de inhoudelijke verworvenheden vanuit het handelingsgericht samenwerken (dit is ook de basis van de protocollen), maar deze samenwerking wordt geconcretiseerd aan de hand van inhouden uit het protocol lezen en spellen. In drie sessies worden 3 fasen uit het zorgcontinuüm (basiszorg, verhoogde zorg en uitbreiding van zorg) voorgesteld en worden concrete invullingen vanuit diverse scholen samen besproken.

Voorbereiding van deze proeftuin

Van bij de aanvang namen we de optie dat de 2 belangrijkste partners met een schoolondersteunende opdracht, de pedagogisch begeleidingsdiensten (Diocesane Begeleidingsdienst voor het Bisdom Gent)² en het CLB, deze proeftuin dragen. De directies van deze diensten onderschreven dit project. Het opzet werd met mekaar besproken en uitgeklaard en er werden concrete afspraken gemaakt over wie welke opdrachten voor zijn rekening zou nemen. Een team van 4 CLB-medewerkers met een ondersteunende opdracht en 3 pedagogisch begeleiders namen samen het engagement op zich om deze proeftuin goed voor te bereiden.

Belangrijk was de doelstellingen helder en 'gedeeld' te krijgen. De doelstellingen waar we ons samen konden achter stellen waren:

- ~ Een concrete vertaling maken van de pas ontwikkelde protocollen naar de werkvloer, waar school en CLB samenwerken.

- ~ Een goede afstemming binnen het zorgcontinuum realiseren. Op de verschillende zorgniveaus de Prodia-thema's concreter uitwerken. Bronnen, materialen en goede praktijkvoorbeelden in kaart brengen en uitwisselen.
- ~ Opsporen van wat goed gaat, wat moeilijk loopt en wat nog nodig is om de protocollen optimaal in het werkveld te implementeren.

Op basis van deze doelstellingen werd een concreet opzet uitgeschreven en werkafspraken gemaakt.

Het leek ons logisch de fasen van het zorgcontinuum te gebruiken en rond elke fase een sessie uit te werken. De CLB-medewerkers bereiden elke fase inhoudelijk voor, met input van de pedagogisch begeleiders, vooral voor fase 0 en 1. Voor de vormgeving, de werkvormen die we tijdens de sessies gebruikten, konden de begeleiders veel inspiratie bieden. Er werd tevens gewerkt met vooropdrachten of 'huiswerk', om de aansluiting met de dagelijks realiteit op school beter mogelijk te maken.

Deelname van de scholen

Het vrij CLB regio Gent werkt actief aan de opdracht schoolondersteuning. Dit gebeurt uiteraard schoolintern, maar door de jaren heen nodigen we scholen uit om deel te nemen aan een collectief aanbod. In de besprekingen van de bijzondere bepalingen die jaarlijks plaats vinden tussen school en CLB, wordt de uitnodiging voor de Proeftuin 'Zorg realiseren met behulp van het protocol Lezen en Spellen' opgenomen. Al naargelang de eigen noden en afhankelijk van schooljaar tot schooljaar gaan de scholen wisselend op dit aanbod in. We plannen proeftuinen over verschillende jaren en boren in die jaren verschillende protocollen aan. Zo heeft elke school de kans in te stappen op een geschikt moment en heeft het CLB de kans aan de slag te gaan met werkbare groepen van 15 scholen, waardoor veel interactie mogelijk is.

De proeftuin 2011-2012 is gestart met een 15-tal basisscholen die zich, na overleg met de CLB-contactpersoon, samen aanmelden na onze oproep. In de proeftuin 2012-2013 zijn opnieuw 14 basisscholen en één buitengewone basisschool van Type 1 ingestapt, samen met hun CLB-contactpersoon. Bij

de aanmelding vestigen we de aandacht op een aantal randvoorwaarden om de proeftuin met succes te doorlopen:

- ~ een goed uitgebouwde zorgwerking op school;
- ~ de bereidheid tot samenwerking, reflectie en het delen van expertise en materialen met andere scholen en CLB-medewerkers;
- ~ een basiskennis van handelingsgericht samenwerken (HGSW);
- ~ het engagement van de schooldirectie in het faciliteren van wat nodig is voor de proeftuin en het opvolgen van de inhoud.

Concrete uitwerking van de 3 sessies

In de uitwerking van de 3 sessies trachten we zo goed als mogelijk onze doelen te bereiken. De sessies weer spiegelen dus onze doelen en we trachten die mede te realiseren door onze keuzes aan betrokkenen, inhouden, groeperingsvormen, werkwijzen.

- ~ Wie zijn de betrokkenen?
 - Een beperkte groep van 3 CLB-medewerkers, samen met de coördinator basisonderwijs, allen goed vertrouwd met HGSW. Zij werken de sessies uit en organiseren de vorming.
 - De pedagogisch begeleiders, waarmee wordt samengewerkt of minstens regelmatig wordt afgestemd.
 - Een groep van 45 deelnemers bestaande uit: zorgcoördinatoren, zorgjuffen, directies, klasleerkrachten, één of verschillende leden van het CLB-schoolteam.
- ~ Inhouden:
 - De basis is het beschikbare protocol Lezen en Spellen. We houden ons aan dezelfde structuur en de inhoud. Dit maakt het overzichtelijk en haalbaar.
 - Om het werken met het protocol concreet in te vullen, gaan we op zoek naar materiaal zoals bijv. een checklist met criteria voor een goede leesmethode, een stappenplan 'hoe leer ik een dictee' enz. Dit zijn concrete hulpmiddelen die we benutten om het protocol voor de leerkracht, het zorgteam en de CLB-er direct bruikbaar te maken.
- ~ Groeperingsvormen en werkwijze. Afwisselend worden volgende vormen benut:

- Frontale input om de inhoud van het protocol te brengen ... omdat het gaat om kennismaking met het protocol veronderstellen we geen voorkennis.
- Interactie in de grote groep voor algemene en korte reflectie op wat getoond of gebracht wordt ... omdat de groep bestaat uit ervaren leerkrachten en CLB-ers die boeiende vragen of bedenkingen inbrengen.
- Gedachtenwisseling in 4 deelgroepen (willekeurig samengesteld), over specifieke onderdelen van het protocol ... omdat het zinvol is om uit te wisselen met andere scholen.
- Overleg in duo of trio school/CLB ... omdat verwerken ook aftoetsen is met de eigen school/CLB werking binnen het zorgcontinuüm en omdat samen bedenken hoe het zorgbeleid kan evolueren leidt tot betere afstemming, betere (samen)werking, betere zorg.
- Thematische keuzegroepjes om zich te verdiepen in één of twee deelthema's ... omdat elke deelnemer zich kan aangesproken voelen door andere thema's en er iets langer kan worden op ingegaan.
- Carrousel van 4 deelgroepen die per groep 4 verschillende thema's aandoen ... omdat elke begeleider zich verdiept heeft in één thema.
- Vooropdracht voor school en CLB ... om de aansluiting met de dagelijkse praktijk op school te verhogen.
- ~ Materialen:
 - uitnodiging voor de proeftuin;
 - uitnodiging voor elke sessie;
 - bundel met dagorde, handouts van powerpoint-voorstelling, documenten en evaluatieformulier;
 - Powerpointpresentatie (VCLB GENT), dus laptop en beamer, microfoon;
 - A3-formulier met overzicht per zorgniveau, met inhoud en richtvragen (VCLB GENT);
 - uitgeprint protocol voor elke deelnemer (door VCLB GENT);
 - beeldfragmenten van DVD's zoals 'Handelingsgericht werken. Trainingswijzer' van NTO-Effekt (gesprek intern begeleider/zorgcoördinator en klasleerkracht), DVD dyslexie van UGENT;
 - inhoudelijke documenten per zorgniveau;
 - werkformulieren voor reflectie-opdrachtjes.

Zorg realiseren met behulp van het protocol Lezen en Spellen

Sessie 1 Basiszorg

- ~ Inleiding. Prodia is nog eerder onbekend. Het is dus belangrijk om in eerste instantie het Prodia-project voor te stellen en de keuze om hierrond te werken te verantwoorden:
 - Waarom en hoe zijn de protocollen ontwikkeld? Door wie?
 - Wat is een protocol? Welke protocollen zijn er? Hoe is elk protocol samengesteld? Verwijzing naar de website.

We benadrukken hierbij zowel de leidraad en de systematiek die het protocol ons kan bieden als ook de wetenschappelijke grond die het protocol ons geeft. Het stelt ons in staat om aandacht te besteden aan de juiste dingen en zet ons aan tot een verantwoorde werking in het zorgcontinuüm van lezen en spellen. We benadrukken ook het belang van een hechte samenwerking tussen alle betrokkenen die hiervoor nodig is. De tijd is schaars. De 3 voormiddagen die we benutten voor de kennismaking met één protocol is beperkt maar zeer zinvol besteed.

- ~ Input. We brengen de inhoud van het protocol en volgen de verschillende hoofdstukken. We zoomen in op:
 - de organisatie van het zorgbeleid;
 - vorming en ondersteuning van het schoolteam;
 - zorg op klasniveau (van kleuterschool tot 6de leerjaar, van fonologisch bewustzijn tot vloeiend en voortgezet lezen);
 - opvolging van alle leerlingen;
 - communicatie met ouders.

In dit gedeelte brengen we in één geheel van één uur alle elementen van basiszorg. Men krijgt een overzicht van wat er toe doet. Door de powerpoint, het A3-overzichtsformulier en de protocoluitprint is de informatie hanteerbaar. Het geeft steun en zet meteen aan tot reflectie: Gebeurt dit op mijn school? En hoe? Welke elementen herken ik? Waaraan besteden wij voldoende aandacht aan, waaraan niet?

- ~ Reflectietaak: school en CLB reflecteren samen over hun situatie. We vragen naar het onderdeel dat ze willen vasthouden voor de toekomst op school.
- ~ In het tweede gedeelte van de sessie starten we de actieve verwerking. We zoomen in op de verschillende onderdelen. Dit doen we in 5 deelgroepjes van 10 deelnemers, elk groepje onder begeleiding van CLB en pedagogische begeleiding. De richtvragen van de A3 zijn handelingsgericht en kunnen helpen, bv. Sluiten de methodes aanvankelijk en voortgezet lezen op elkaar aan? Hoe werk je op school aan leesplezier? De begeleider brengt ook hulpmiddelen in waarmee je verder kan werken op school bv. een criterialijst voor de keuze van leesmethodes.

Zorg realiseren met behulp van het protocol Lezen en Spellen

Sessie 2 Verhoogde zorg

- ~ Inleiding. We situeren duidelijk het volgende zorgniveau. Het is noodzakelijk om voldoende aandacht te besteden aan de overstap van basiszorg naar verhoogde zorg. We doen dit om de essentiële bijdrage van de basiszorg, 'wat lukte er wel?', 'wat lukt er nog niet?' niet verloren te laten gaan.
- ~ Input. We brengen de inhoud van het protocol en volgen de verschillende hoofdstukken. Hierin komen aan bod:
 - zorgoverleg / aanmelding;
 - het bepalen van doelen, onderwijsbehoeften en aanpak:
 - remediëring in het algemeen;
 - interventies Decoderen;
 - interventies Vloeiend leren lezen;
 - interventies Spelling;
 - plannen, handelen en evalueren.

Het gedeelte zorgoverleg wordt geïllustreerd a.d.h.v. een beeldfragment. Bij aanvankelijk lezen wordt CONNECT voorgesteld en bij Voortgezet Lezen stellen we RALFI voor.

- ~ Verwerking: Het duo of trio school/CLB bespreekt samen hun reacties op de input. Ze doen dit o.a.

a.d.h.v. de richtvragen op het A3-overzicht. Ze toetsen de werking op hun eigen school af aan het protocol, en weerhouden items die aandacht vragen.

- ~ In deel 2 werken we met thema's. Elke deelnemer kiest een thema waarin hij zich wil verdiepen. De 4 thema's zijn: Zorgoverleg/ Aanvankelijk lezen/ Vloeiend lezen/ Spelling.
 - Onder begeleiding van een CLB-medewerker worden per thema mogelijkheden, werkwijzen en materialen besproken die extra oefenkanalen bieden voor de leerlingen op het niveau van de verhoogde zorg.
 - Bij het thema 'zorgoverleg' komt het gesprek bij de aanmelding door de leerkracht zeker aan bod. Hoe kom je er achter wat in de klas al geboden is aan zorg?
 - Bij de inhoud maakt het aspect 'het behouden van motivatie en leesplezier' evenzeer deel uit van de verhoogde zorg.

Zorg realiseren met behulp van het protocol Lezen en Spellen

Sessie 3 Uitbreiding van zorg

- ~ Voorbereiding. In de uitnodiging vragen we aan school/CLB om een casus voor ogen te nemen waarbij reeds verhoogde zorg is gegeven. We gaan hier op in in de laatste sessie.
- ~ Inleiding. De overstap naar uitbreiding van zorg wordt onder de loupe genomen. We sluiten aan bij de vorige sessie en toetsen – bij wijze van oefening – in de casus af wat reeds gebeurd is in verhoogde zorg en wat er ons toe aanzet om over te schakelen naar uitbreiding van zorg. We doen dit in de school/CLB teams en benutten hiervoor een werkformulier met aandachtspunten.

- ~ Input. We brengen de inhoud van het protocol en volgen de verschillende hoofdstukken. Hierin komen aan bod:
 - duiding en start /Aanmelding van het diagnostisch traject (o.a. door het CLB);
 - HGD-traject:
 - intakefase;

- strategiefase;
 - onderzoeksfase;
 - indiceringsfase;
 - adviesfase;
 - handelen en evalueren van lezen en spelling.
- ~ Verwerking. Het duo of trio school/CLB brengt aan de hand van een formulier Strategiefase zowel de Kindkenmerken, de kenmerken van de Onderwijsleeromgeving en de kenmerken van de Gezinssituatie in beeld. Ze doen dit bij de casus die ze hebben meegebracht en benoemen zowel de beschermende als de risicofactoren. De oefening maakt duidelijk dat meerdere factoren moeten bekeken worden bij een lees- of spellingsprobleem, dat van alle factoren sommige krachtig zijn en te benutten, andere soms veranderbaar, soms te aanvaarden.
- ~ In deel 2 werken we met thema's. Elke deelnemer kiest een thema waarin hij zich wil verdiepen. De 4 thema's zijn: Onderzoek/ Sticordi-maatregelen/ Samenwerken met interne en externe begeleiding/ Overdracht.
- ~ In Deel 3 komt de theoretische achtergrondkennis in verband met leesproblemen en dyslexie aanbod. Dit onderdeel brengen we niet met het protocol maar door middel van een dvd over dyslexie afkomstig van de universiteit Gent (20 min.). Het is een krachtiger middel om de problematiek en de onderwijsbehoeften van leerlingen met dyslexie goed te schetsen. De beelden en getuigenissen kunnen de deelnemers overtuigen van het belang van een goede zorgwerking en hen motiveren om zich hiervoor verder in te zetten.
- ~ Samen met de evaluatie nemen we het reflectieformulier van de eerste sessie weer op. We bekijken samen wat we na de 3 sessies willen vasthouden voor de toekomstige zorgwerking en welke stappen we willen of kunnen zetten op school. Zie je kleine aandachtspunten of grote veranderingen nodig in het zorgbeleid? Bijv. de juf 3de leerjaar is vragende partij voor extra- oefenvormen lezen in de klas, ik heb nu ideeën ... of de terminologie in het spellingsonderricht moet nodig afgestemd geraken, hiervoor is sensibilisering, overleg en bespreking met directie nodig ... Wie moet je be-

trekken op school om dit aan te kaarten? Zijn er beleidsmatige keuzes nodig vooraleer je hier verder mee gaat?

- ~ We bezorgen elke deelnemende school het draaiboek en sluiten af met een glaasje.

Evaluatie deelnemers

Aan het eind van elke sessie vragen we de deelnemers om een evaluatie. Als positieve elementen op inhoudelijk vlak worden vaak genoemd (in aflopende orde): het aanreiken van handvaten en materialen, de stimulans tot reflectie, tot evaluatie van de zorgaanpak op school- en klasniveau, de verschillende invalshoeken, de ordening per zorgniveau, de sensibiliseringsgedachte en de zin om mee te denken met de school.

Als positieve elementen naar organisatie en aanpak worden vaak genoemd: de uitwisseling in groepen, de goede structuur, het overzichtelijke A3-formulier, de sturende begeleiding, het tempo bij het inleidend gedeelte, het werken in kleine groepjes, het doorschuifstelsel en het grote aanbod.

In het algemeen kunnen we zeggen dat we er in geslaagd zijn zowel school als CLB-ers te laten kennismaken met het protocol Lezen en Spellén. In deze korte tijd overzien school en CLB hun lees-, spellings- en zorgbeleid, van basiszorg tot uitbreiding van zorg. Tegelijk vinden ze bevestiging voor eigen positieve realisaties, ondersteuning voor kleine aanpassingen of handreikingen voor het invullen van veranderingsbehoeften. De samenwerking bevordert de afstemming tussen school en CLB, niet in het minst door de tijd en ruimte die hiervoor expliciet gemaakt wordt. De proeftuin Prodia biedt bovendien een extra oefenkans in het werken vanuit het zorgcontinuüm en met de handelingsgerichte principes.

Vervolg

In navolging van de proeftuin kunnen scholen in samenwerking met hun CLB-medewerker aan de slag met het leerkrachtenteam omtrent kleine of grotere aandachtspunten. Scholen die schoolintern kiezen

om hierop door te gaan en verdiepend te werken, bijvoorbeeld in het kader van hun jaarthema, kunnen terecht bij de pedagogische begeleiding (vooral voor basiszorg) of bij de ondersteuners van het VCLB Gent (vooral voor verhoogde zorg). De CLB-medewerker op school is dan vanzelfsprekend verder betrokken bij het traject.

Het VCLB Gent besteedt ook aandacht aan de vorming van de CLB-medewerkers. Dit gebeurt in het algemeen voor het werken binnen een zorgcontinuüm en met de principes van HGSW en HGD. Bij het protocol Lezen en Spellen is het VCLB LVS systeem Analyse en Handelen zeer bruikbaar op het niveau van de verhoogde zorg. Remediërende materialen zijn aanwezig in de bibliotheek. Op het niveau van uitbreiding van zorg worden diagnostische middelen geactualiseerd en het procesmatig lees- en spellingsonderzoek ondersteund.

Bij het leren werken met Prodia worden 2 doelen aan elkaar gekoppeld. Dit is enerzijds het handelingsgericht werken binnen het zorgcontinuüm en anderzijds de inhoud van zorg op één deelgebied, zoals 'lezen en spellen, lees- en spellingsproblemen en dyslexie'. Proeftuinen kunnen ook worden opgezet rond andere protocollen. Met het protocol Vermoeden van (Hoog)begaafdheid, Vermoeden van zwakbegaafdheid en verstandelijke beperking, Rekenproblemen en vermoeden van dyscalculie, Gedrags- en emotionele problemen, Problemen bij Motoriek en Taal en Spraak kunnen we nog verder aan de slag in een Proeftuin. Het geeft ons de mogelijkheid om zowel op het niveau van de inhoud als op het niveau van het beleid en het HGSW verder te evolueren in een gezamenlijke zorgwerking.

Draaiboek

Met deze Proeftuin tracht het VCLB Gent op zijn eigen manier de implementatie van Prodia te realiseren. Vanzelfsprekend doen we dat in samenwerking met de scholen en de CLB-medewerkers. Aan de hand van dit draaiboek stellen wij zowel onze doelen, onze inhouden maar ook onze werkwijze en hulpmiddelen ter beschikking. Wie wil, kan hiervan gebruik maken om de inhoudelijke zorgwerking rond lezen en spellen met behulp van het zorgcontinuüm op school te versterken en de samenwerking met het CLB een goede basis te geven. Mocht u graag over dit draaiboek beschikken, dan kan u zich melden bij hgs@vclbgent.be. We bezorgen jullie dan het materiaal. Wie zelf aan de slag gaat, materiaal ontwerpt of bewerkt, en dit wil delen, graag. Het geeft ons de kans om verder te leren. In het kader van wederzijdse appreciatie zullen we altijd de bronnen vermelden. We hopen dat u deze fairplay met ons deelt.

Eindnoten

- 1 Zie artikel in *Caleidoscoop* Miek Audenaert, Anneleen Denys en Hugo Van de Veire. Handelingsgericht samenwerken. Schoolondersteuning in de praktijk. 2010.
- 2 Er werd eveneens afgestemd met de Begeleidingsdienst van OVSG.

LVS-VCLB / Leerlingvolgsysteem Nieuwe versie Lezen

De nieuwe versie is afgestemd
op een nieuwe normering
en kreeg een uitgebreide webtoepassing.

Zie kftblad zijden 3 en 4